

Organski Rankinov ciklus za proizvodnju električne energije iz obnovljivog izvora – biomase

Mr Radoje KREMZER, dipl. maš. inž.

UVOD

- › Upotreba sirovina i energije za različite primene igra veoma važnu ulogu
- › Korišćenje svih resursa ograničeno
- › Interesovanje za proizvode i procese sa niskim korišćenjem resursa i energije u stalnom porastu
- › Potreba za sistemima koji su zasnovani na održivom razvoju.

BIOMASA

- › Energetsko iskorišćenje biomase poznato je još od praistorije
- › Vekovima je ona bila primaran i gotovo jedini energent, u početku za grejanje naselja i pripremu hrane, a od industrijske revolucije i za pogon mašina, vozila i dr.
- › Primena biomase u poslednja dva veka značajno smanjena (zamenjena fosilnim gorivima i električnom energijom)

BIOMASA

- › Uloga biomase počela se menjati u poslednjih tridesetak godina
- › Fosilna goriva neće trajati večno
- › Njihova intenzivna primena uzrokovala nepopravljiva oštećenja životne sredine
- › Biomasa ponovo dobija svoj značaj:
  - u malim izvorima toplote,
  - za sisteme grejanja i pripreme tople potrošne vode,
  - u velikim energetske postrojenjima za proizvodnju električne i toplotne energije

ZAŠTO BIOMASA

- › Održiva
- › CO₂-neutralna, ekološki povoljna
- › Ekonomična
- › Domaća i ne zavisi od uvoza
- › Koristi se vrhunska, pouzdana tehnologija

UPOREĐENJE CENA

GORIVO	JEDIN. MERE	KOLIČINA TOPLOTE	KOLIČINA TOPLOTE (kWh)	ETA	KORISNA TOPL.(kWh)	CENA (din)	PREVOZ (% od cene)	UKUPNA CENA (din)	JEDINIČNA CENA (din/kWh)	GODIŠ. TROŠAK ZA 1 m2
Drva bukova-parket	kg	10500 kJ	2,92	0,76	2,2192	0	6	0	0,00	0
Struja NT-zelena	kWh	1 kWh	1	0,99	0,99	1,82	0	1,82	1,84	221
Slama u balama	t	3900 kWh	3900	0,8	3120	6500	12	7280	2,33	280
Struja NT-plava	kWh	1 kWh	1	0,99	0,99	2,72	0	2,72	2,75	330
Sečka (W=35%)	t	3100 kWh	3100	0,85	2635	7200	10	7920	3,01	361
Drva (W=40%)	m3	7000000 kJ	1940	0,7	1358	4500	10	4950	3,65	437
Ugalj	kg	13000 kJ	3,61	0,7	2,527	9	12	10,08	3,99	479
Briketi od agro-biomase	t	4000 kWh	4000	0,75	3000	13000	8	14040	4,68	562
Struja NT-crvena	kWh	1 kWh	1	0,99	0,99	5,45	0	5,45	5,51	661
Zemni gas	m3	33300 kJ	9,2	0,9	8,28	49	0	49	5,92	710
Peleti	kg	5 kWh	5	0,85	4,25	23	10	25,3	5,95	714
Struja VT-zelena	kWh	1 kWh	1	0,99	0,99	7,27	0	7,27	7,34	881
Mazut	kg	40000 kJ	11,5	0,8	9,2	65	8	70,2	7,63	916
Drveni briket	kg	16.000 kJ	4,44	0,76	3,3744	29	8	31,32	9,28	1114
Struja VT-plava	kWh	1 kWh	1	0,99	0,99	10,91	0	10,91	11,02	1322
Dalj. grej. Bgd. El.										1356
Ugljeni briket	t	23100000 kJ	6410	0,75	4807,5	53000	6	56180	11,69	1402
Tečni gas - kondenz.	kg	46200 kJ	12,8	1,03	13,184	170	6	180,2	13,67	1640
Tečni gas	kg	46200 kJ	12,8	0,92	11,776	170	6	180,2	15,30	1836
Lož-ulje	l	36300 kJ	10,08	0,86	8,6688	145	5	152,25	17,56	2108
Struja VT-crvena	kWh	1 kWh	1	0,99	0,99	21,83	0	21,83	22,05	2646

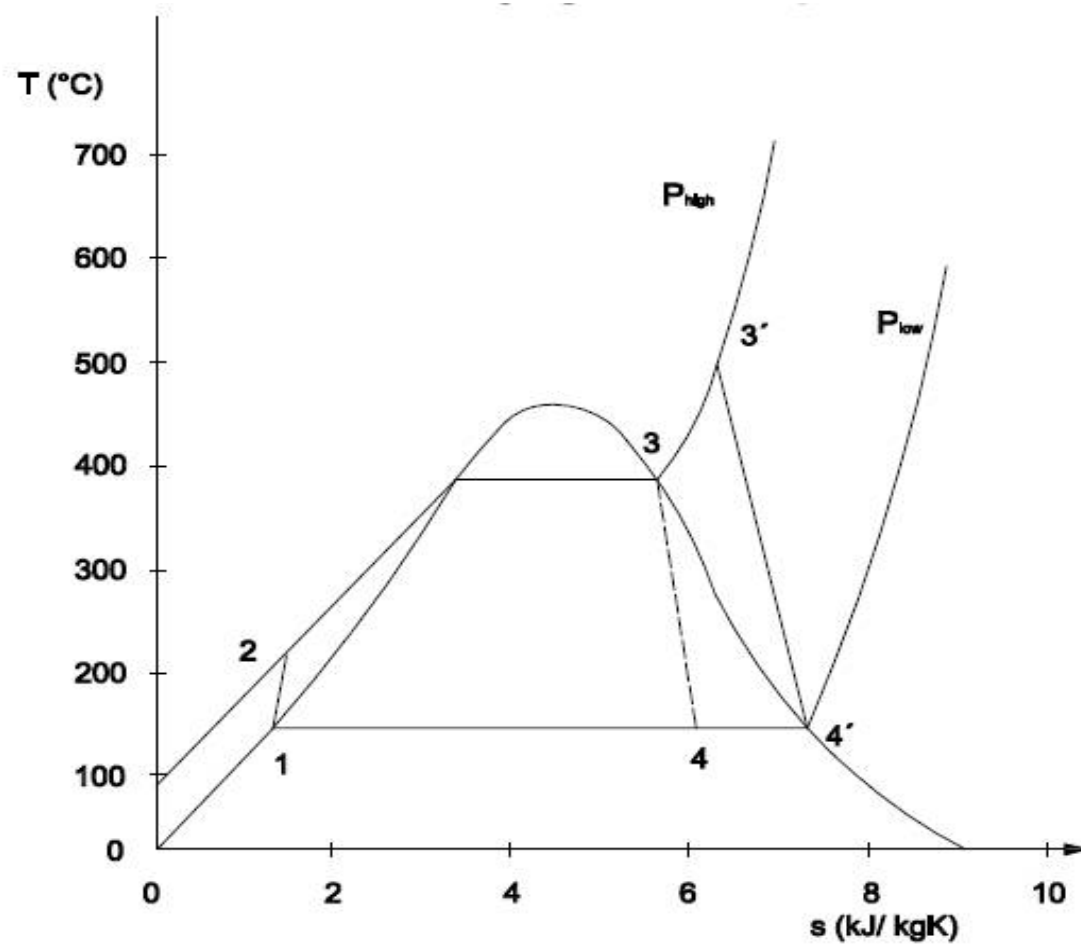
Oktoibar 2015

Organski Rankinov Ciklus (ORC)

- › ciklični, kružni termodinamički proces
- › zasnovan je na organskom radnom medijumu, koji omogućava dobijanje električne energije pri relativno niskim temperaturama radnog fluida

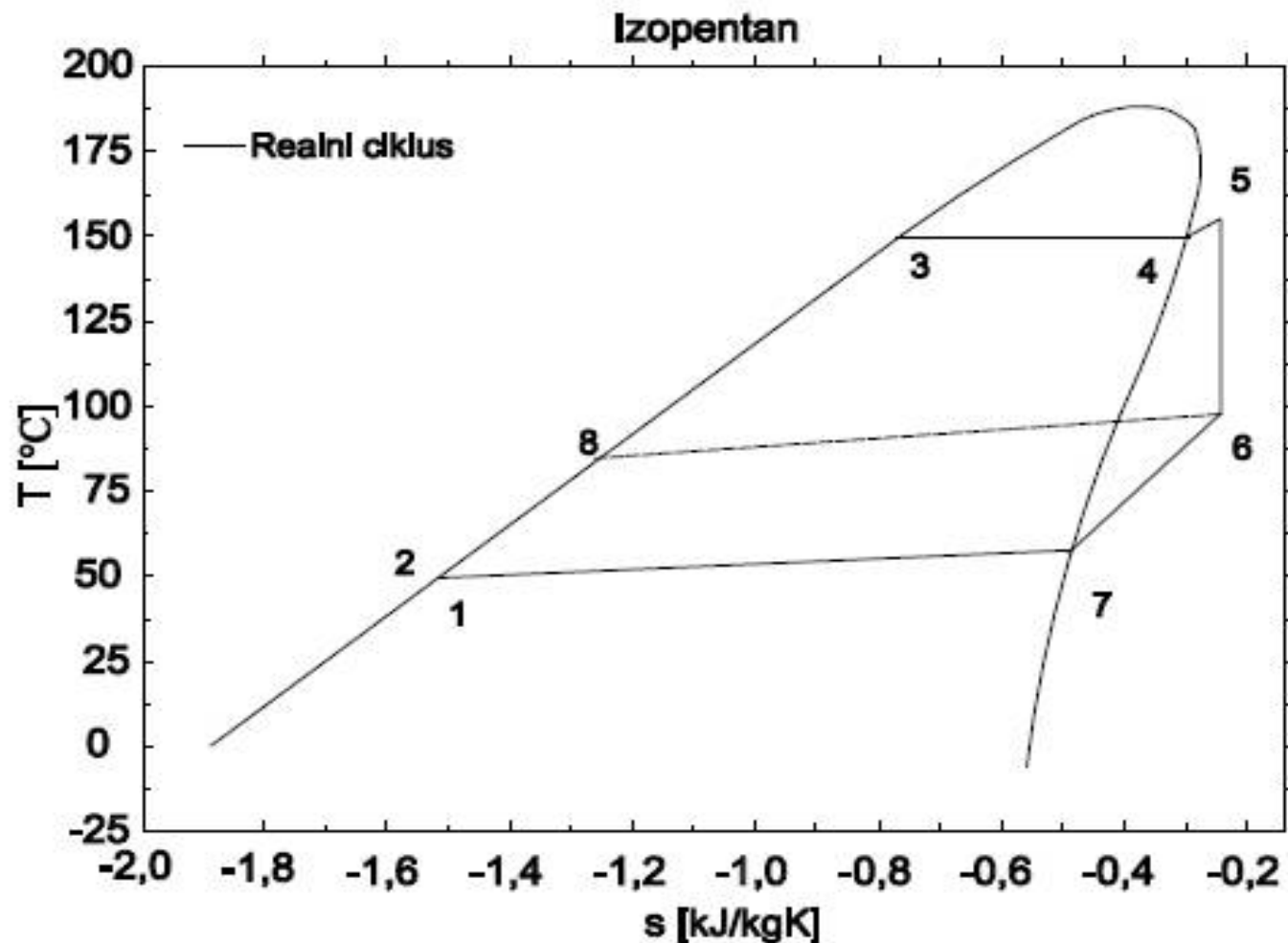
T-s dijagram za vodenu paru

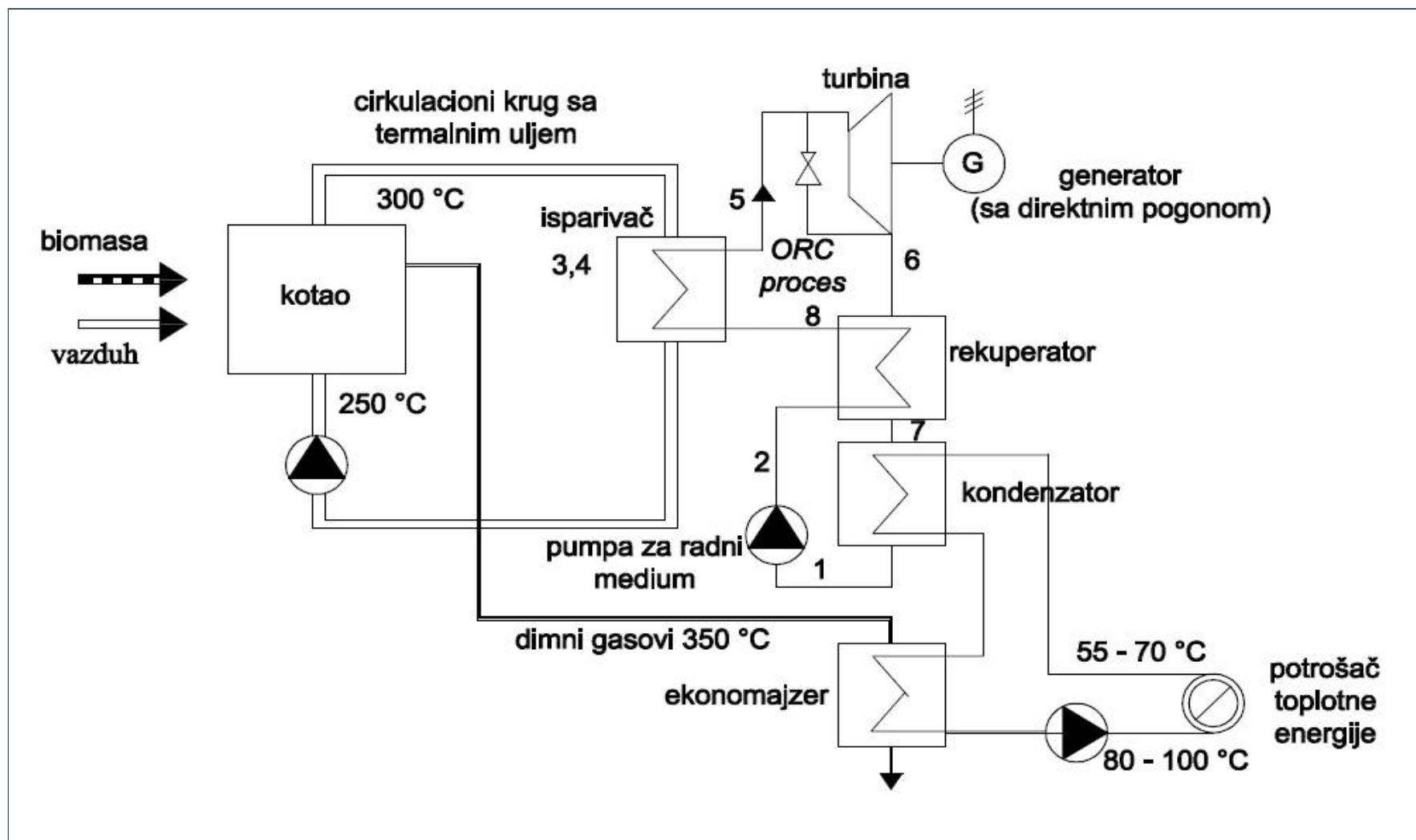

T-s dijagram za organski fluid

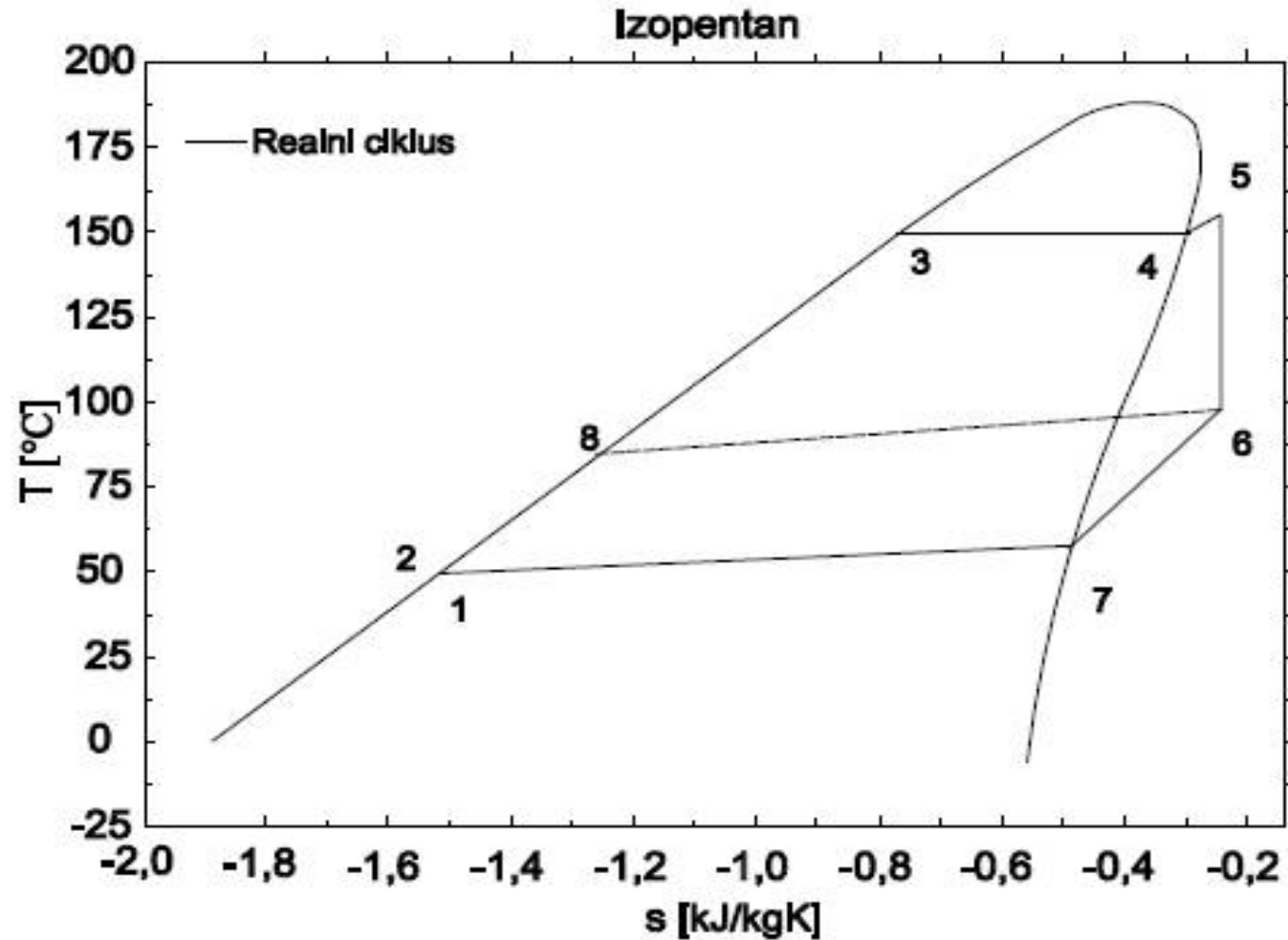

Šema ORC procesa

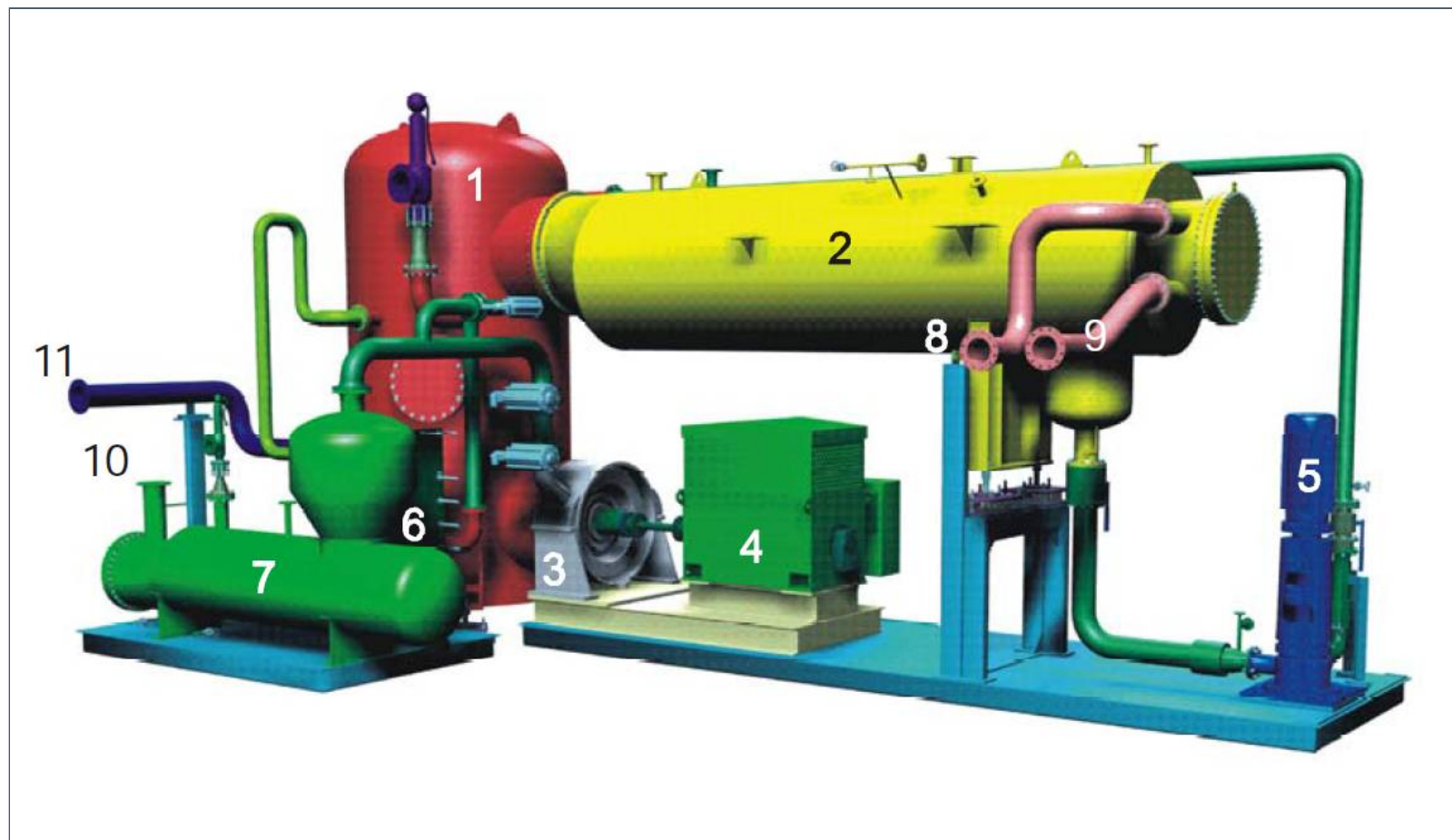

T-s dijagram za organski fluid

Izgled ORC-modula

1. Rekuperator	2. Kondenzator	3. Turbina	4. Generator
5. Cirkulac. pumpa	6. Predgrejač	7. Isparivač	8. Ulaz tople vode
9. Izlaz tople vode	10. Ulaz termalnog ulja	11. Izlaz termalnog ulja	

Izgled ORC-modula u transportu

KARAKTERISTIKE CIKLUSA

- › Primena organskog medijuma umesto vode, odatle ime
- › Sagorevanje biomase u termouljnom kotlu pod niskim pritiskom; nije potreban nadzor pri radu
- › Potrebna energija se preko kruga termalnog ulja prenosi isparivaču ORC modula – nije potreban “ložač”, nema HPV

KARAKTERISTIKE CIKLUSA

- › ORC postrojenje ima sporohodnu turbinu, optimisanu za manja postorjenja Ÿ dobar stepen korisnosti i odlično ponašanje na delimičnom opterećenju
- › Zbog povoljnih osobina radnog fluida nema kapljica i njihovog (erodivnog) delovanja na turbinu
- › Radni fluid ne stari i nije korodivan
- › Moguća brza promena opterećenja u opsegu 10 – 100%
- › Automatski pogon postrojenja

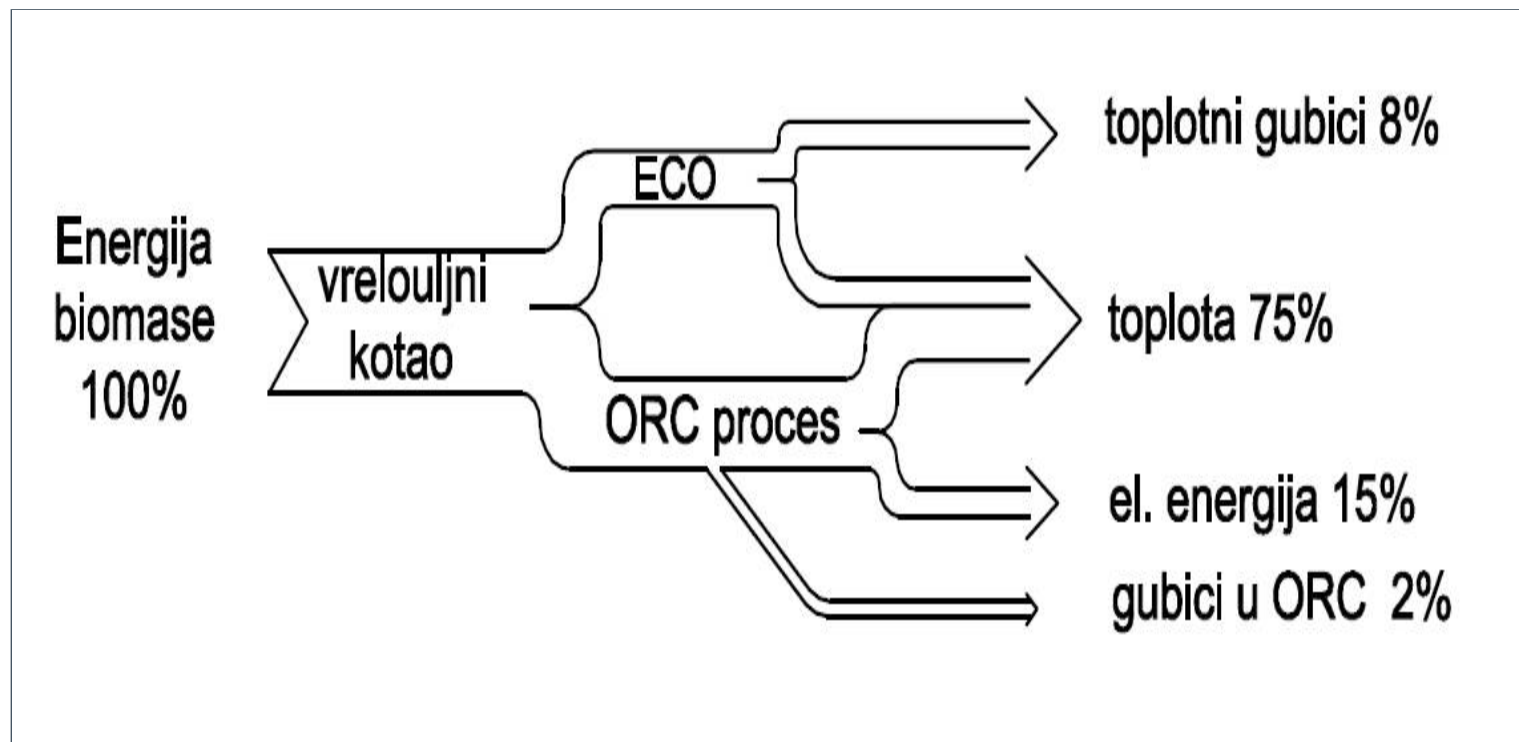
KARAKTERISTIKE CIKLUSA

- › ORC je relativno tih
- › ORC moduli se rade u veličinama 100-1500 kWel
- › Velika robusnost
- › Dobra regulabilnost i automatizacija (pogon bez posade)
- › Niski troškovi održavanja
- › Dobro ponašanje pri delimičnom opterećenju i podobnost za brzu promenu opterećenja

Energetski bilans procesa

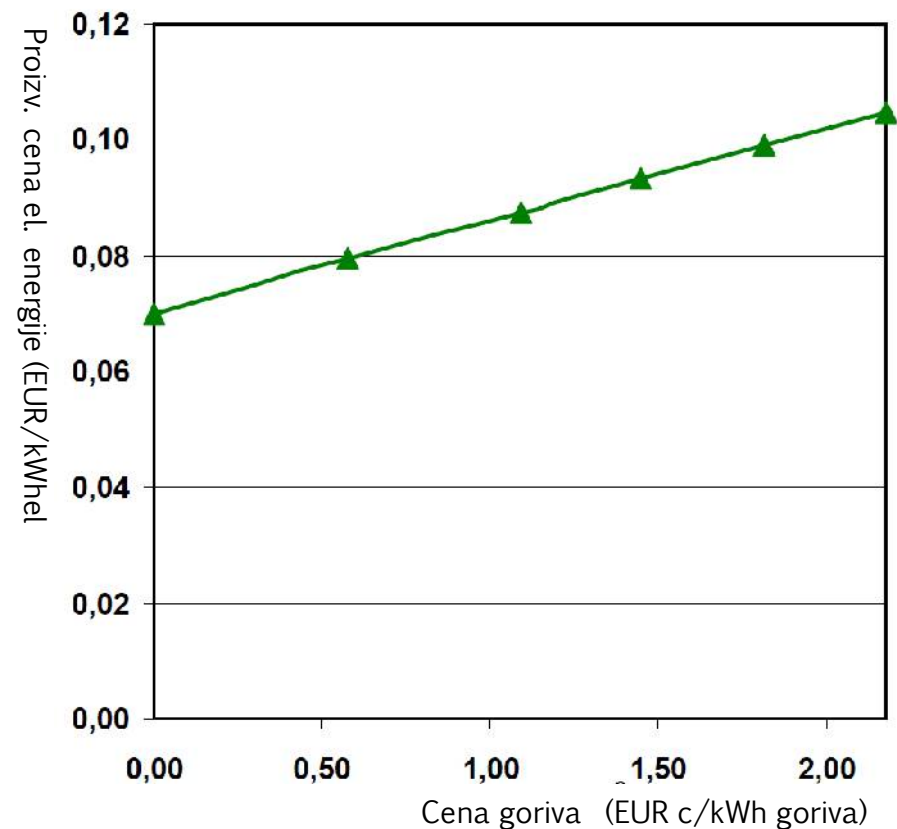
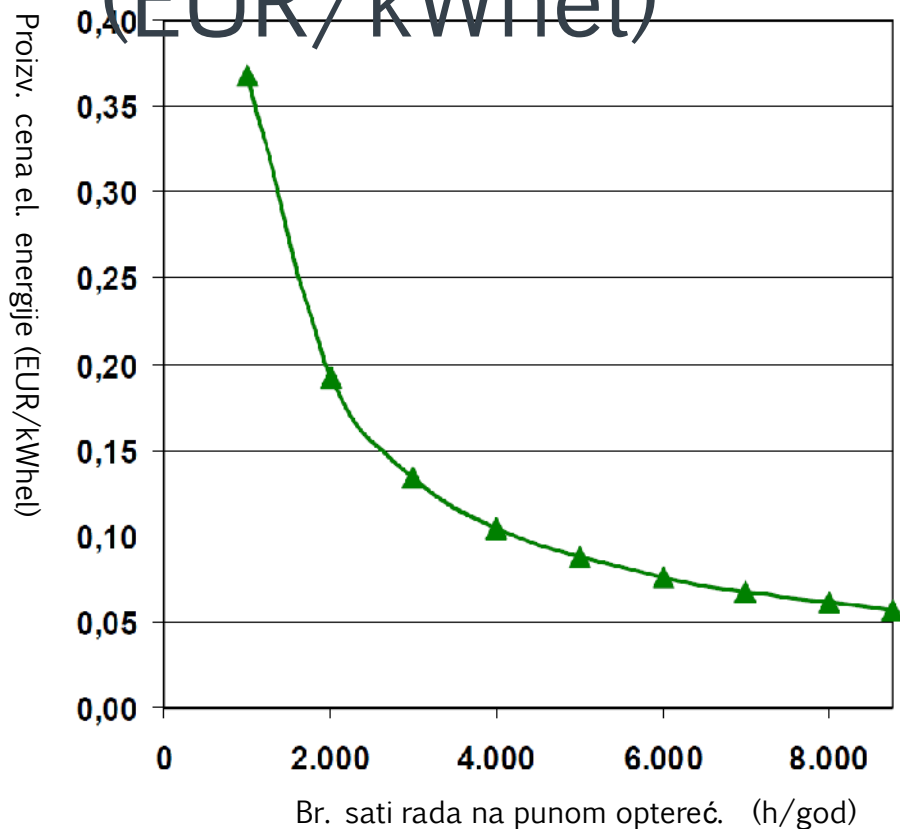

PRIMENA

- › Za decentralizovane CHP (kombinovane) sisteme – Početno 2 MW
- › Za mala i srednja preduzeća za preradu drveta
- › Spaljivanje starog drveta
- › Toplane na biomasu

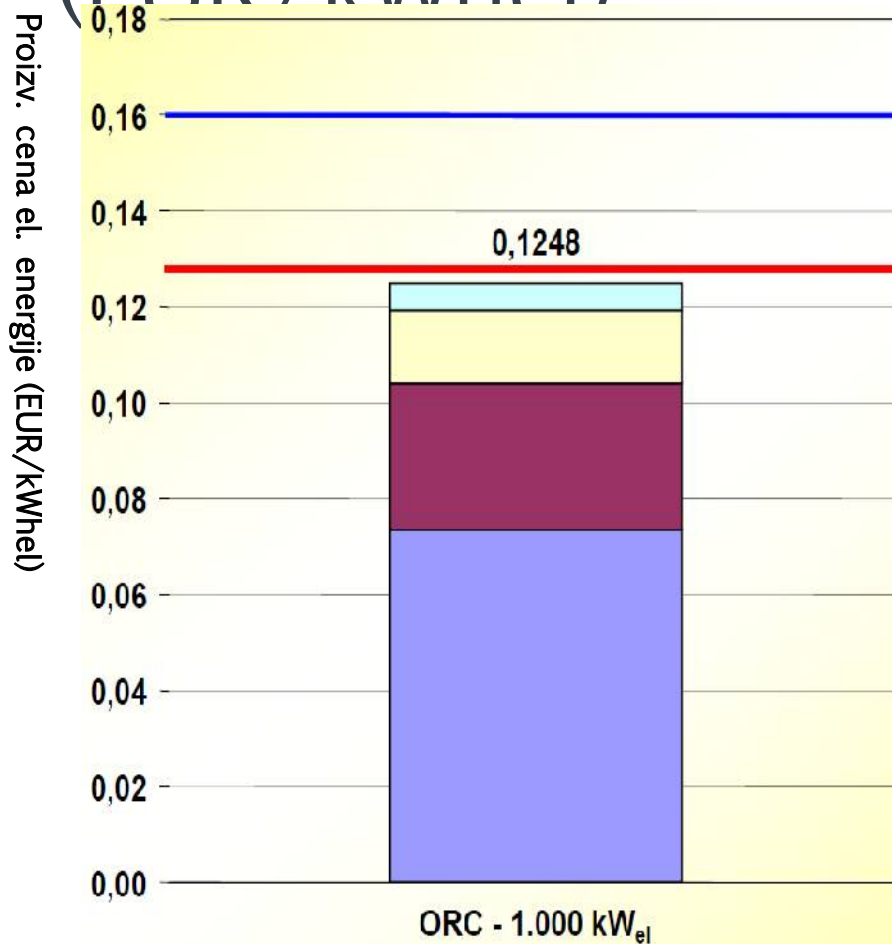
Proizvodna cena el. energije (EUR/kWhel)

ORC postrojenje snage 500 kWel

Proizvodna cena el. energije (EUR/kWh_{el})

- — Specif. ostali troškovi
- — Specif. pogonski troškovi (personal, održavanje,...)
- — Specif. materijalni troškovi (gorivo, el. energija, voda...)
- — Specif. troškovi kapitala

ORC postrojenje snage 1000 kW_{el}
 Br. sati rada: 5000 h/god
 Cena goriva: 1,5 EUR c/kWh_{Hd}
 Subvencija: 0%
 Vek trajanja: 10 god
 Kamate: 6%

HVALA NA PAŽNJI!

